

GRADUAAT IN HET SOCIAAL- CULTUREEL WERK

UC LIMBURG

TOETS NIEUWE GRADUAATSOPLEIDING • BEOORDELINGSRAPPORT

21 JANUARI 2020

Inhoud

1	Samenvattend advies van de visitatiecommissie.....	4
2	Rapportage van de bevindingen en overwegingen	6
2.1	Generieke kwaliteitswaarborg 1: beoogd eindniveau	6
2.2	Generieke kwaliteitswaarborg 2: onderwijsleeromgeving	7
2.3	Generieke kwaliteitswaarborg 3: te realiseren eindniveau	10
2.4	Generieke kwaliteitswaarborg 4: opzet en organisatie van de interne kwaliteitszorg	11
2.5	Eindoordeel.....	12
3	Beoordelingsproces	13
4	Overzicht oordelen	14
	Bijlage 1: Basisgegevens over de opleiding.....	15
	Bijlage 2: Domeinspecifieke leerresultaten (DLR).....	16
	Bijlage 3: Samenstelling visitatiecommissie	17
	Bijlage 4: Overzicht van de bestudeerde documenten	18
	Bijlage 5: Lijst met afkortingen	19

1 Samenvattend advies van de visitatiecommissie

De NVAO heeft de domeinspecifieke leerresultaten van de nieuwe opleiding graduaat in het sociaal-cultureel werk gevalideerd op 18 februari 2019.

Aansluitend bij de noden in het werkveld heeft het samenwerkingsverband HBO5 Limburg, bestaande uit UC Limburg vzw en CVO Qrios zuid, de graduaatsopleiding in het sociaal-cultureel werk ontwikkeld. De opleiding beoogt studenten op te leiden tot beginnende beroepsbeoefenaars in het sociaal-cultureel werk. Een vervolgtraject naar de bacheloropleiding sociaal werk wordt nog uitgewerkt. De doelgroep van de opleiding is helder en omvat zowel generatiestudenten en werkzoekenden als heroriënteerders en werkstudenten.

De visitatiecommissie (hierna: commissie) constateert dat de opleiding uitgaat van de op Vlaams niveau vastgestelde domeinspecifieke leerresultaten (DLR). Op basis van de DLR heeft de opleiding op een heldere wijze opleidingsspecifieke leerresultaten (OLR) geformuleerd, waarin de context en noden van de regio zijn meegenomen. Met het werkveld is gesproken over de opzet en inhoud van de opleiding, om het profiel van de opleiding aan te scherpen. De commissie merkt op dat het onderscheid tussen niveau 5 en 6 nog verder uitgeklaard moet worden, om optimaal aan te sluiten bij de vraag vanuit het werkveld. Hierbij adviseert zij de opleiding om (meer) gebruik te maken van de aanwezige expertise met het graduaatsniveau in de hogeschool en daarbuiten. Daarnaast benadrukt de commissie dat trajecten op maat nodig zijn om aan te sluiten bij de diverse doelgroepen.

De commissie ziet een goed ontwikkelde structuur binnen UC Leuven-Limburg, met onder meer een expertiseteam graduaat. Ook is zij positief over het werk van het gekwalificeerde ontwerpteam. In grote lijnen kan de commissie zich vinden in de opzet en opbouw van het programma, dat toegesneden wordt op de graduaatsstudent en een samenhang laat zien tussen de opleidingsonderdelen en de te behalen leerresultaten. Hoewel de commissie te spreken is over de incorporatie van werkplekleren in het programma, vindt zij de invulling hiervan nog weinig concreet. Tevens is het zaak om de rol en de professionalisering van werkplekmentoren nader vorm te geven en om de ontwikkeling van studeerbaar studiemateriaal op te volgen. De commissie vindt dit een ambitieuze taak voor het beoogde docententeam, maar heeft er vertrouwen in dat er voldoende inzicht en expertise aanwezig zijn om deze omvangrijke opdracht in het komende halfjaar te vervullen. Bij het verder ontwikkelen van de opleiding adviseert zij met klem om in een duidelijke regierol te voorzien zodat een overkoepelende visie en sturing geborgd worden.

Uitgaande van het toetsbeleid van de hogeschool heeft de opleiding in de ogen van de commissie een goede basis voor toetsing gecreëerd, met een toetsprogramma dat een diversiteit aan evaluatievormen omvat die zijn afgestemd op de beoogde doelen en de doelgroep en met voldoende aandacht voor validiteit, betrouwbaarheid en transparantie van toetsing. Deze gecreëerde basis moet nu nog nader geoperationaliseerd worden. Het gegeven dat de opleiding volop bezig is met een nadere uitwerking van het hogeschoolbrede kader geeft de commissie vertrouwen dat het opleidingsspecifieke toetsbeleid, inclusief te hanteren criteria en procedures, in de loop van de komende maanden concreet vorm zal krijgen. Zij geeft hierbij als aandachtspunt mee dit in blijvende nauwe samenwerking met het werkveld te doen, met name ook als het gaat om de bepaling van het eindniveau van studenten.

De aansluiting van de opleiding bij het bestaande kwaliteitszorgsysteem van UC Leuven-Limburg biedt volgens de commissie voldoende garanties voor een goede interne kwaliteitszorg, waarbij de inspraak van de diverse stakeholders is geborgd. Wel ziet de commissie op opleidingsniveau nog veelal een ad-hocbeleid en benadrukt het belang van een nadere invulling van de kwaliteitszorg voor de graduaatsomgeving.

De commissie die de aanvraag van het samenwerkingsverband HBO5 Limburg voor de opleiding graduaat in het sociaal-cultureel werk heeft beoordeeld, brengt een positief advies uit aan de NVAO. Zij baseert haar oordeel op het informatiedossier en het toelichtend gesprek.

Met het oog op de verdere ontwikkeling van de nieuwe opleiding, formuleert de commissie de volgende aanbevelingen. Deze aanbevelingen doen geen afbreuk aan het huidige oordeel over de potentiële kwaliteit van de opleiding.

De commissie beveelt de opleiding aan:

- Het verschil tussen niveau 5 en 6 nader uit te werken in nauwe afstemming met het werkveld en gebruikmakend van de aanwezige expertise met het graduaatsniveau binnen en buiten UC Leuven-Limburg;
- Meer te netwerken en (internationaal) te benchmarken met vergelijkbare opleidingen op niveau 5;
- Het werkplekleren verder te concretiseren volgens de eigen visie, inclusief de rol en de professionalisering van werkplekmentoren, en in dit proces in een regierol te voorzien;
- De ontwikkeling van studeerbaar studiemateriaal op te volgen en hier regie op te voeren;
- Het kwaliteitszorgsysteem van de hogeschool op korte termijn nader in te vullen voor de graduaatsomgeving, met onder meer een concretisering van het OER.

Den Haag, 21 januari 2020

Namens de commissie ter beoordeling van de toets nieuwe opleiding voor de opleiding graduaat in het sociaal-cultureel werk van het samenwerkingsverband HBO5 Limburg,

Mia Sas
(voorzitter)

Carlijn Braam
(secretaris)

2 Rapportage van de bevindingen en overwegingen

HBO5 Limburg is een samenwerkingsverband tussen UC Limburg vzw (University College Limburg) en CVO Qrios zuid. De HBO5-opleiding sociaal-cultureel werk van CVO Qrios is op dit moment een 'slapende' opleiding. Het samenwerkingsverband wil de graduaatsopleiding in het sociaal-cultureel werk starten in het academiejaar 2020-2021. Sinds 1 september 2019 maken de graduaatsopleidingen van de partner-CVO's deel uit van UCLL.

2.1 Generieke kwaliteitswaarborg 1: beoogd eindniveau

Het beoogd eindniveau weerspiegelt qua niveau, oriëntatie en inhoud de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en/of het vakgebied worden gesteld aan de opleiding.

Bevindingen

De graduaatsopleiding in het sociaal-cultureel werk van het samenwerkingsverband HBO5 Limburg beoogt studenten op te leiden tot beginnende beroepsbeoefenaars in het sociaal-cultureel werk. Zij functioneren op operationeel en tactisch niveau. Uit het toelichtend gesprek blijkt dat er in het werkveld behoefte bestaat aan dit profiel met het oog op de uitdagingen die er liggen, op bijvoorbeeld het vlak van ruimtelijke ordening en mobiliteit. Van gegradueerden wordt verwacht dat zij als basiswerker op een laagdrempelige, communicatief vaardige en generalistische wijze snel aan de slag kunnen. Daarbij werkt de gegradueerde in toenemende mate sectoroverschrijdend in multidisciplinaire teams, en fungeert als bruggenbouwer tussen groepen mensen. Het verschil met niveau 6 ligt daarin, dat gegradueerden veeleer een signaalfunctie hebben en bottom-up werken, waar afgestudeerden op bachelorniveau meer vanuit een theoretisch kader (beleidsbeïnvloedend) werk verrichten waar ook onderzoeksvaardigheden deel van uitmaken.

Op basis van de beroepskwalificatie 'sociaal-cultureel begeleider' zoals opgesteld door de sector in samenspraak met AHOVOKS, zijn door de VLHORA in overleg met werkveld, alumni en internationale experts domeinspecifieke leerresultaten (DLR) ontwikkeld voor graduaatsopleidingen in het sociaal-cultureel werk. De DLR zijn afgestemd op niveau 5 van de Vlaamse Kwalificatiestructuur. Op basis van de DLR heeft de opleiding opleidingsspecifieke leerresultaten (OLR) geformuleerd, om eigen accenten te kunnen leggen en de specifieke context en noden van de regio mee te kunnen nemen. Met een selectie van instellingen in de regio is gesproken over de opzet en inhoud van de opleiding. Zodoende is het profiel van de opleiding (onderwijsleerresultaten) aangescherpt. Ook is afgestemd met de bacheloropleiding sociaal werk over onder meer de opzet en het curriculum. Dit moet de doorstroom vanuit de graduaatsopleiding naar de professionele bachelor ten goede komen; een vervolgtraject wordt nog uitgewerkt. De doelgroep van de graduaten binnen het programma Welzijn omvat zowel generatiestudenten en werkzoekenden als heroriënteerders en werkstudenten.

Door het ontwerpteam van de opleiding is een programma ontworpen dat geïnspireerd is door de vier functies en drie rollen van een sociaal-cultureel werker, zoals geformuleerd in het decreet op het sociaal-cultureel volwassenenwerk. Hiervoor is het ontwerpteam aangevuld met onderwijskundige expertise op het gebied van onder meer toetsbeleid en het digitaal portfolio. Overkoepelend is er een expertiseteam graduaatsopleidingen, waarin onder meer drie opleidingsverantwoordelijken vanuit de vroegere CVO's deelnemen, nu als personeelslid van UCLL, met expertise in student- en praktijkgericht leren. Deze meerwaarde wordt door de hogeschool omarmd en wordt meegenomen in een intensieve dialoog tussen de verschillende opleidingsniveaus.

Ook in het hogeschoolbrede herijkingsproces van strategische prioriteiten is de CVO-input meegenomen. Om de eigenheid van de graduaatsopleidingen te bewaken, zijn drie focuspunten benoemd (specifieke doelgroepen, werkplekleren en soft skills) die de basis vormen voor het verder uitwerken van de onderwijsvisie voor graduaatsopleidingen. In de

beleidsplannen voor de komende jaren zal men extra aandacht besteden aan het bewaken van de eigenheid van het graduaatsniveau.

De opleiding is zich ervan bewust dat er van het werkveld een grotere rol wordt verwacht in het begeleiden van de graduaatsstudenten bij het werkplekleren. Het is dan ook van belang om te waken voor een potentiële overbevraging van dit werkveld en te zoeken naar een goed evenwicht (wat is realistisch) en afstemming (ook met andere onderwijsniveaus). Om het werkveld een stem te geven in dit proces wil de opleiding op korte termijn een werkveldcommissie inrichten.

In het kader van een internationale benchmark is gekeken naar vergelijkbare opleidingen in Frankrijk (Institut Universitaire de Technologie in Bordeaux, waar het accent ligt op 'sociaal-cultureel animator', ofwel 'opbouwwerk') en Nederland (Associate degrees Sociaal werk aan Avans Hogeschool Breda en de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen, die een brede opleiding vormen). In de Vlaamse graduaatsopleiding daarentegen ligt het accent op maatschappelijke verandering, sociale cohesie en burgerschap en het agogisch aspect.

Overwegingen

De commissie constateert dat de opleiding uitgaat van de op Vlaams niveau vastgestelde DLR, die vanuit een goed onderbouwd kader worden beschreven. Van de DLR is een goede vertaalslag gemaakt naar OLR, waarin de regionale context is meegenomen. De commissie beveelt wel sterk aan om het verschil tussen niveau 5 en 6 verder uit te klaren, gebruikmakend van de al aanwezige expertise in de hogeschool met het graduaatsniveau. Van belang hierbij is ook om goed aan te sluiten bij de vraag vanuit het werkveld. De commissie stelt vast dat de opleiding op dit punt nog niet de verbinding hebben kunnen leggen met de in het dossier besproken focuspunten en strategische prioriteiten.

Positief is de commissie over het gehanteerde onderwijsconcept, de helder geformuleerde leerlijnen en de visie op de inhoud van de opleiding en op het werkplekleren, waarin de input van het werkveld is meegenomen. Zij is eveneens te spreken over het ontwerpteam dat veel expertise herbergt, over de toekomstige doorstroommogelijkheden naar de professionele bachelor en over de inbedding van de opleiding in het programma Welzijn, hetgeen overleg en samenwerking faciliteert en expertisedeling garandeert. De commissie ziet betrokkenheid vanuit de sector en bereidheid om te investeren in studenten.

De commissie stelt vast dat de opleiding een duidelijk beeld heeft van het profiel van instromende studenten. Er wordt ingezet op een brede doelgroep, hoewel de vorm van het programma (dagonderwijs) met name reguliere studenten lijkt te faciliteren.

Het internationale perspectief is volgens de commissie slechts rudimentair in de opleiding aanwezig. De commissie adviseert dan ook om een uitgebreidere internationale benchmark toe te voegen. Verder raadt zij aan om actiever buiten de eigen onderwijsomgeving te kijken en meer samenwerking te zoeken met andere opleidingen op niveau 5.

Oordeel: voldoende

2.2 Generieke kwaliteitswaarborg 2: onderwijsleeromgeving

De onderwijsleeromgeving maakt het voor studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Bevindingen

De opleiding van 120 studiepunten wordt aangeboden in een dagtraject van twee jaar. Dit traject is opgedeeld in vier semesters, waarbij 1 of 2 lesdagen per week worden voorzien (in de eerste 8 weken 3 dagen per week). De opleiding geeft in het toelichtend gesprek aan dat hiermee alle doelgroepen worden bereikt, inclusief de werkstudenten. De keuze voor een

geconcentreerd dagtraject is ingegeven door de constatering dat in het werkveld geen behoefte lijkt te bestaan aan avondonderwijs; werkgevers zijn beter afgestemd op dagonderwijs. Voor de dagopleiding bestaat bovendien veel interesse; het is de enige graduaatsopleiding sociaal-cultureel werk in Limburg (de graduaatsopleiding maatschappelijk werk kende in september 2019 een instroom van ruim 100 studenten). De opleiding hecht voor deze gemengde doelgroep sterk aan contactonderwijs, zodat studenten een basis hebben om op terug te vallen en snel feedback ontvangen. De verplichte aanwezigheid vanuit het CVO is met ingang van dit studiejaar losgelaten. Men volgt nauwgezet op wat dit voor consequenties heeft. In de praktijk volgen overigens meer studenten een traject op maat dan het modeltraject, zodat alle doelgroepen bediend kunnen worden.

Het onderwijs is opgebouwd rond zeven leerlijnen: laagdrempelig en nabij werken, werken aan sociale rechtvaardigheid, generalistisch werken, verbindend werken en professioneel werken (procesmatig werken, soft skills), en de twee praktijklijnen 'werkpleklerin in de realistische arbeidssituatie' (oefenmomenten op school op basis van werkplekervaringen van studenten) en 'werkpleklerin in de reële arbeidssituatie' ('stage'). In deze praktijklijnen zit een duidelijke opbouw van begeleid naar zelfsturend werken, verdeeld over de vier semesters. In elk semester werken studenten aan een geïntegreerde praktijkopdracht rondom een bepaalde leerlijn. Ter voorbereiding op het werkpleklerin is er specifieke aandacht voor planmatig en projectmatig werken.

In navolging van het CVO zet de opleiding in op studentgerichte, individuele trajecten en het werken met kleine groepen, uitgaande van een instroom van circa 25 studenten. Opdrachtgestuurd onderwijs is het uitgangspunt, waarbij de student eigenaar is van zijn leerproces en de docent als coach van dit proces fungeert. Aan de hand van een portfolio wordt de ontwikkeling van een student (soft skills) vastgelegd, inclusief de reflecties van een student op zijn of haar eigen leerproces.

Uit een in het informatiedossier opgenomen leerresultatenmatrix valt af te leiden dat de verschillende opleidingsonderdelen samen alle DLR en OLR omvatten. In ECTS-fiches zijn beoogde leerresultaten, inhouden, werk- en toetsvormen uitgewerkt per opleidingsonderdeel voor de eerste 60 studiepunten. Deze studiefiches worden nog verder verfijnd door docenten. Opleidingsonderdelen vult men eveneens (per cluster) in nauw overleg nader in, met onder meer aandacht voor diversiteit in de regio (i.e. interculturele vaardigheden), duurzaamheid, armoedeproblematiek en vergrijzing. De opleidingsonderdelen kennen eenzelfde structuur en inhoudstafel, om de studeerbaarheid te vergroten en overlap tussen onderdelen te voorkomen. Daarbij is er ook aandacht voor embedded support devices, taal en spelling. Voor de docenten in de graduaatsopleiding is ter ondersteuning een handleiding opgesteld en is er daarnaast support beschikbaar vanuit de dienst Onderwijs & Studenten.

Het programma is sterk praktijkgericht en bestaat voor de helft uit werkpleklerin, waarbij het werkveld in mindere of meerdere mate betrokken is. Bij voorkeur maakt de student kennis met twee werkcontexten. Het aandeel werkpleklerin in een reële arbeidssituatie neemt gedurende de opleiding toe, van 6 studiepunten in het eerste semester (met een focus op de leerlijn 'Laagdrempelig en nabij werken') tot 15 studiepunten in het vierde semester.

In semesters twee, drie en vier wordt verwacht dat de student (steeds complexere) projecten mee ontwerpt en realiseert. Studenten worden daarbij begeleid door een mentor op de werkplek en een begeleider vanuit de opleiding. Aan de hand van (peer)feedback leren zij ervaringen te kaderen. Omdat in de graduaatsopleiding de focus op de professionele en persoonlijke ontwikkeling van studenten ligt, zal er vanuit het werkveld in dit proces voldoende ondersteund en gefaciliteerd moeten worden. Tijdens het toelichtend gesprek geeft de opleiding aan dat dit bijvoorbeeld kan in de vorm van een intensieve introductie en het laten meelopen van de student (*job shadowing*), waarbij er een geleidelijke opbouw is naar het zelfstandig werken door de student. Zowel de opleiding als het werkveld zijn zich ervan bewust dat dit een grotere rol van de mentor op de werkplek vraagt. Hiervoor wil de

opleiding een (didactisch) kader bieden, onder meer aan de hand van een introductie voor mentoren en regelmatig contact met de praktijkbegeleider op school. Bij de vormgeving van het leerproces rondom werkpleklers beoogt men een samenwerkingsmodel tussen werkplekken en de opleiding ('coproductie', samen met de student).

Er liggen op dit moment nog geen concrete opdrachten voor werkpleklers vanuit het werkveld. De opleiding heeft er echter vertrouwen in dat deze zullen volgen. Concreet zal de opleiding een sectorenteam samenstellen en een werkveldcommissie inrichten, zodat er rond mei 2020 zicht zal zijn op de specifieke werkplekken en mentoren. In afstemming met UC Leuven zullen verwachtingen en criteria rondom werkpleklers worden uitgewerkt. Ook wordt de werkplekscan voor nieuwe werkplekken geconcretiseerd, zodat duidelijk is wat de opleiding precies verwacht van een werkplek. Men kan tevens putten uit de expertise van de al lopende graduaatsopleidingen, die bijvoorbeeld goede ervaringen hebben met het aanstellen van een medewerker om een visie op werkpleklers en het evalueren daarvan uit te rollen, en het laten introduceren van casussen door werkplekmentoren – in dit veld zijn dit agogisch gevormde mensen die gewend zijn om studenten te begeleiden.

Docenten zullen – net als in de graduaatsopleidingen maatschappelijk werk en orthopedagogie – deels uit de bacheloropleiding betrokken worden en deels uit het CVO, zodat er een mix van expertise wordt ingebracht met zowel de doelgroepen als vanuit het actuele werkveld. De opleiding geeft verder aan actief te willen samenwerken met de graduaatsopleiding sociaal-cultureel werk in UC Leuven. Er is een formatie van 1,65 VTE voorzien voor 2020-2021 (exclusief coördinatie/ondersteuning), bestaande uit acht (praktijk)lectoren, die deels uit het werkveld worden aangetrokken. Er wordt tevens ingezet op professionalisering van de docenten in functie van de graduaatsdoelgroep. De opleiding zal worden aangeboden op de campus van UC Limburg in Hasselt, die beschikt over de nodige aangepaste leer- en werkruimtes en voorzieningen voor studiebegeleiding.

Overwegingen

De commissie heeft globaal gezien een positieve indruk van de inhoudelijke opzet en opbouw van het programma, dat toegesneden wordt op de graduaatsstudent. Zo is zij te spreken over het werken met een – goed omschreven – portfolio en geïntegreerde praktijkopdrachten, en over de keuze voor opdrachtgestuurd onderwijs als aanpak om te komen tot een praktijkgerichte focus. De samenhang tussen de verschillende opleidingsonderdelen en de te behalen leerresultaten vindt de commissie goed onderbouwd.

Voor werkpleklers wordt met 60 studiepunten ruimschoots voldaan aan de decretaal vereiste omvang van een derde deel werkpleklers. Hoewel de commissie positief is over de incorporatie van werkpleklers in het programma en de hiermee samenhangende invulling van opleidingsonderdelen, constateert zij dat op het vlak van werkpleklers nog veel zaken geëxpliciteerd moeten worden. Zij beveelt de opleiding nadrukkelijk aan om werkpleklers duidelijker volgens de eigen visie neer te zetten en op korte termijn te concretiseren en afspraken met het werkveld daarover te maken. Het is zaak om helder te krijgen wat de toegevoegde waarde van werkpleklers is voor het werkveld, wat studenten exact gaan leren in het werkveld en wat hun verantwoordelijkheden als gegradueerde zullen zijn. Met het oog hierop raadt de commissie de opleiding aan om OLR te formuleren op werkplekniveau en operationeel te maken (bijv. het werken door studenten aan de eigen 'rijpheid'), en vanuit die OLR casussen te ontwikkelen die de inhoud dekken. Ook is er expliciete aandacht benodigd voor het concretiseren van de taken en de professionalisering van werkplekmentoren.

Aanvullend beveelt de commissie de opleiding aan om de ontwikkeling van studeerbaar studiemateriaal op te volgen, zodat men zicht houdt op de kwaliteit van dit materiaal en om overlap tussen opleidingsonderdelen te voorkomen. De aanzet tot kwaliteitsbewaking van studiemateriaal is er, met de reeds aanwezige template en het overleg dat in dit kader tussen docenten plaatsvindt.

Bij het verder ontwikkelen van de opleiding adviseert de commissie om een duidelijke regierol te voorzien zodat een overall visie en sturend vermogen geborgd worden, vooral met het oog op de korte termijn waarop de opleiding moet starten. De commissie suggereert daarnaast om meer gebruik te maken van de aanwezige expertise bij de al lopende graduaatsopleidingen binnen en buiten de hogeschool.

De genoemde ontwikkelingspunten ziet de commissie als een ambitieuze taak voor de voorziene 1,65 VTE aan personeel, mede gezien de investering die de begeleiding van graduaatsstudenten vergt en de stap naar een hoger, conceptueel niveau die door de opleiding gemaakt moet worden. Zij vertrouwt er echter op dat deze stappen haalbaar zijn voor de opleiding, aangezien men kan voortbouwen op de al aanwezige deelkwalificaties onder docenten. Het beoogde team vormt volgens de commissie een goede mix tussen lectoren uit de huidige graduaatsopleiding en nog aan te werven praktijklectoren met een verankering in het werkveld.

De commissie is aldus van mening dat de inhoud en de vormgeving van het programma de studenten in staat zullen stellen de beoogde leerresultaten te bereiken.

Oordeel: voldoende

2.3 Generieke kwaliteitswaarborg 3: te realiseren eindniveau

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van beoordeling, toetsing en examinering, waardoor zij nagaat of de beoogde leerresultaten worden bereikt.

Bevindingen

Gebaseerd op het toetsbeleid van de hogeschool wil de opleiding voor de evaluatie van leerresultaten een brede mix van toetsvormen hanteren, waaronder praktijk- en reflectieopdrachten. Om de evaluatie af te stemmen op het graduaatsniveau maakt de opleiding waar mogelijk gebruik van permanente en praktijkgerichte evaluatie. Het informatiedossier bevat een toetsmatrix waarin is aangegeven in welke opleidingsonderdelen de leerresultaten worden afgetoetst. De opleiding geeft in het toelichtend gesprek aan deze matrix vanaf februari 2020 nog te verfijnen met de docenten, in vervolg op het intensieve overleg dat in de afgelopen periode is gevoerd op het niveau van leerlijnen en (clusters van) opleidingsonderdelen. Deze specificatie omvat het maken van een selectie van de vermelde toetsvormen en het vastleggen van de bijbehorende weging per OLR, geholpen door een vertaling van de OLR in concrete gedragsindicatoren en competenties. Vanuit deze beschrijvingen wordt het continuüm duidelijk waarlangs studenten een groeiprocess doormaken. De beoordeling gebeurt door (meerdere) docenten en mentoren, in goed overleg met de student. Studenten kunnen in de toekomst ook zelf evaluatievormen kiezen (bijv. aan de hand van beelden). In de bachelor zijn hier goede ervaringen mee. Een toetscommissie zal waken over validiteit, betrouwbaarheid en transparantie van de evaluaties, door onder meer te beoordelen of inhoud en niveau van toetsen aansluiten bij de leerdoelen op niveau 5.

Desgevraagd geeft de opleiding aan dat het werkveld nauw wordt betrokken bij de verdere ontwikkeling van het toetsbeleid. Via een permanente dialoog wil de opleiding zoveel mogelijk afstemmen op de behoeften in dit veld. Men werkt toe naar een mal voor evaluaties die genoeg ruimte laat voor individuele werkplekken. Het werkveld geeft aan de uitgebreide evaluatie en hiermee gepaard gaande investering als onderdeel van het mentorschap te zien.

Het eindniveau wordt niet getoetst in een aparte eindproef, maar in de 'Geïntegreerde praktijkopdracht 4', die onderdeel is van het werkplekleren in het vierde semester ('Integratie op de werkplek'). Hierin komen alle OLR samen (geïntegreerd evalueren). Een voorbeeld van een dergelijke opdracht is bijvoorbeeld het organiseren van specifieke voorstellingen, inclusief een verkenning van de beginsituatie en het creëren van draagvlak. De opleiding schat in dat er voldoende opdrachten op dit niveau voorhanden zijn in het werkveld.

Overwegingen

De commissie constateert dat de opleiding een brede benadering van toetsing kent die is ingebed in het toetsbeleid van de hogeschool. Het toetsprogramma omvat een diversiteit aan evaluatievormen die zijn afgestemd op de beoogde doelen en doelgroep (o.a. peer- en zelfevaluatie, 360° feedback, praktijkopdrachten, portfolio met continue evaluatie). Er is volgens de commissie voldoende aandacht voor de aanpak inzake validiteit, betrouwbaarheid en transparantie, via onder meer de toetscommissie, het systeem van meerdere beoordelaars en de inbreng van studenten en werkplekmentoren.

De opleiding heeft hiermee in de ogen van de commissie een goede basis voor toetsing gecreëerd, die nu nog nader geoperationaliseerd moet worden via onder meer de vertaling van de OLR in concrete gedragsindicatoren en competenties, de inrichting van een toetscommissie en de verfijning van de aanwezige toetsmatrix. Het gegeven dat de opleiding volop bezig is met een nadere uitwerking van het hogeschoolbrede kader geeft de commissie vertrouwen dat het opleidingsspecifieke toetsbeleid, inclusief te hanteren criteria en procedures, in de loop van de komende maanden concreet vorm zal krijgen. Zij geeft hierbij als aandachtspunt mee dit in blijvende nauwe samenwerking met het werkveld te doen, met name ook als het gaat om de bepaling van het eindniveau van studenten.

De commissie is van mening dat de kwaliteit van de evaluatie voldoende geborgd is.

Oordeel: voldoende

2.4 Generieke kwaliteitswaarborg 4: opzet en organisatie van de interne kwaliteitszorg

De opzet en de organisatie van de interne kwaliteitszorg is gericht op een systematische borging en verbetering van de opleiding waar de relevante stakeholders bij betrokken worden.

Bevindingen

De opleiding sluit met haar kwaliteitszorg aan bij het systeem van UC Leuven-Limburg. Men maakt daarbij gebruik van trapsgewijze en thematische kwaliteitsbewaking, hetgeen onder meer inhoudt dat er minimaal jaarlijks en met behulp van externen een stand van zaken wordt opgemaakt binnen de opleiding. Om de kwaliteit van het onderwijs te borgen en te bewaken, werkt de opleiding (of het opleidingscluster) een beleidsplan uit. Dit beleidsplan wordt indien nodig herzien op basis van input uit de diverse kwaliteitszorgactiviteiten. Bij de bevestigingen van stakeholders leunt men – ondanks enkele herformuleringen – sterk aan bij het in het CVO gangbare systeem, met bijvoorbeeld (kleinschalige) focusgesprekken onder studenten en een snelle bijsturing. Bevestigingen wil de opleiding systematisch opvolgen.

De kwaliteit van de opleiding wordt aan de hand van alle verkregen input bewaakt door de Permanente Opleidingscommissie (POC), die wordt geadviseerd door de werkveldcommissie en de toetscommissie. In het toelichtend gesprek geeft de opleiding aan de POC en toetscommissie vanaf februari concreet samen te stellen. In de POC zullen naast docenten en studenten ook twee leden zitting hebben uit het werkveld, bij voorkeur vanuit verschillende sectoren. Bij de kwaliteitszorg is er ondersteuning vanuit de dienst Onderwijs & Studenten en de opleidingspartner KZ.

UC Leuven-Limburg hanteert een gemeenschappelijk OER voor alle onderwijsniveaus, dat bij de integratie van de graduaatsopleidingen is besproken. Hierin zijn zaken als studievoortgangsmaatregelen en examenperiodes vastgelegd. Daarnaast is er per opleiding een achterliggend document met informatie over opleidingsspecifieke zaken, bijvoorbeeld over de wijze van evalueren bij graduaatsopleidingen. Er is hierbij ruimte om op basis van de praktijk aan te vullen en aan te passen, blijkt uit het toelichtend gesprek.

Gevraagd naar de speerpunten voor de eerstkomende jaren, geeft de opleiding aan de focus met name te leggen op de studiebelasting, de studeerbaarheid van het studiemateriaal en het scherp houden van het onderscheid tussen niveau 5 en 6, in nauwe samenwerking met de werkveldcommissie. De studentomkadering heeft eveneens aandacht. De genoemde speerpunten worden expliciet meegenomen in het uit te werken beleidsplan, met hulp van het programmteam en het expertiseteam graduaatsopleidingen. De opvolging van deze zaken noemt de opleiding een intensief proces. Om goed van start te kunnen gaan in 2020-2021 is in de komende periode volgens de opleiding met name aandacht nodig voor 1) het samenstellen van een goed team via de aanwerving van docenten, 2) het concretiseren van werkplekleren en de taak van mentoren daarin, alsmede hun professionalisering, 3) het operationeel en administratief prepareren van de opleiding, inclusief de beleidsplanning en 4) de ondersteunende rol in de uitrol van de opleiding van zowel werkveld als diensten.

Overwegingen

De aansluiting van de opleiding bij het bestaande kwaliteitszorgsysteem van UC Leuven-Limburg geeft de commissie vertrouwen dat er voldoende garanties zijn voor een goede interne kwaliteitszorg, waarbij de inspraak van de diverse stakeholders is geborgd. Wel ziet de commissie op opleidingsniveau nog veelal een ad-hocbeleid en benadrukt het belang van een nadere invulling van de kwaliteitszorg voor de graduaatsomgeving. Daarnaast beveelt zij aan om de concretisering van het onderwijs- en examenreglement voor de graduaatsopleiding terstond ter hand te nemen, zodat de eigenheid van de graduaatsopleiding er voldoende in tot uitdrukking komt.

Oordeel: voldoende

2.5 Eindoordeel

De commissie beoordeelt elk van de generieke kwaliteitswaarborgen als voldoende en bijgevolg is ook het eindoordeel voor de opleiding graduaat in het sociaal-cultureel werk voldoende.

In grote lijnen kan de commissie zich vinden in de inhoud, de opzet en de opbouw van het programma, dat toegesneden wordt op de graduaatsstudent en een samenhang laat zien tussen de opleidingsonderdelen en de te behalen leerresultaten. De opleiding gaat uit van de op Vlaams niveau vastgestelde DLR, die aansluiten bij niveau 5 van de Vlaamse Kwalificatiestructuur. Aanvullend is een goede vertaling gemaakt naar OLR. De commissie ziet een goede basis voor toetsing die weliswaar nog nader geoperationaliseerd moet worden. Ook is zij positief over het kwaliteitszorgsysteem dat de opleiding zal inzetten, al ziet zij graag een verdere invulling ervan voor de graduaatsomgeving. De commissie waardeert het dat het werkveld is betrokken bij de ontwikkeling van de opleiding. Wel is zij van mening dat de opleiding meer gebruik zou kunnen maken van de aanwezige expertise binnen vergelijkbare opleidingen.

De commissie beveelt de opleiding nadrukkelijk aan om diverse zaken op korte termijn (nader) uit te werken en te concretiseren, met name rondom de duiding van niveau 5, het werkplekleren en de ontwikkeling van studeerbaar studiemateriaal. Hierbij is het advies van de commissie om in een duidelijke regierol te voorzien. Hoewel de opleiding hierin nog een flinke weg heeft af te leggen, stelt de commissie voldoende vertrouwen te hebben in de capaciteiten van de opleiding om de genoemde ontwikkelpunten tijdig op te pakken en in september 2020 met de opleiding van start te kunnen gaan. De opleiding heeft hierop vooruitlopend al een aantal concrete speerpunten benoemd voor de komende periode.

3 Beoordelingsproces

De beoordeling werd uitgevoerd aan de hand van het “Kader Toets Nieuwe HBO5-Opleiding (omvorming)”, zoals bekrachtigd door de Vlaamse regering op 15 januari 2017.

De commissie heeft zich aan de hand van de door de opleiding verstrekte documenten op de beoordeling voorbereid. Voorafgaand aan het vooroverleg heeft elk commissielid de eerste indrukken opgemaakt en werden prioritaire vragen opgesteld.

Tijdens een vooroverleg op 18 december 2019 heeft de commissie alle verkregen informatie besproken en heeft zij tevens het toelichtend gesprek voorbereid.

Het toelichtend gesprek vond plaats op een opleidingsonafhankelijke locatie te Brussel op 18 december 2019 om 10.00 uur. De onderstaande gesprekspartners namen hieraan deel:

- **Joke Maes;**
- **Jet Daniëls;**
- **Gert Bortels;**
- **Mieke Dury;**
- **Cassandra Boijmans;**
- **Hilde Bottu.**

Tijdens dit gesprek zijn de vraagpunten van de commissie aan de orde gesteld.

Tijdens een besloten nabespreking op 18 december 2019 heeft de commissie alle verkregen informatie besproken en vertaald naar een oordeel op de vier generieke kwaliteitswaarborgen en een eindoordeel. De commissie heeft deze conclusie in volledige onafhankelijkheid genomen.

Het totaal aan beschikbare gegevens is verwerkt tot een ontwerp van adviesrapport dat naar alle commissieleden werd verstuurd. De feedback van de commissieleden is verwerkt. Het door de voorzitter vastgestelde adviesrapport werd naar de NVAO gestuurd 21 januari 2020.

4 Overzicht oordelen

De onderstaande tabel geeft per generieke kwaliteitswaarborg het oordeel van de commissie uit hoofdstuk 2 weer.

Generieke kwaliteitswaarborg	Oordeel
1. Beoogd eindniveau	Voldoende
2. Onderwijsleeromgeving	Voldoende
3. Te realiseren eindniveau	Voldoende
4. Opzet en organisatie van de interne kwaliteitszorg	Voldoende
Eindoordeel	Voldoende

Bijlage 1: Basisgegevens over de opleiding

Instelling	UC Limburg vzw
Adres, telefoon, e-mail, website instelling	Agoralaan – Gebouw B, Bus 1, B-3590 DIEPENBEEK limburg@ucll.be www.ucll.be
Naam, functie, telefoon, e-mail contactpersoon	Hilde Bottu, beleidsadviseur graduaatsopleidingen
Partner samenwerkingsverband	CVO Qrios Zuid
Adres, telefoon, e-mail, website instelling	Halmstraat 6, B-3600 GENK Evi Lagaeyse, directeur CVO Qrios www.qrios.be
Status instelling	Ambtshalve geregistreerd
Naam opleiding (graad, kwalificatie)	Graduaat in het sociaal-cultureel werk
Afstudeerrichtingen	-
Niveau en oriëntatie	Hoger beroepsonderwijs niveau 5 (HBO5)
(Bijkomende) titel	Gegradueerde in het sociaal-cultureel werk
(Delen van) studiegebied(en)	Sociaal-agogisch werk
ISCED benaming van het studiegebied	09 – Health and welfare
Onderwijstaal	Nederlands
De vestiging waar de opleiding wordt aangeboden	Hasselt
Studieomvang (in studiepunten)	120
Nieuwe opleiding voor Vlaanderen	Ja, HBO5 omvorming
HBO5-opleiding(en) van waaruit wordt omgevormd tot de nieuwe opleiding	Graduaat sociaal-cultureel werk, CVO Qrios
Aansluitingsmogelijkheden en mogelijke vervolgopleidingen	Bacheloropleiding Sociaal Werk, afstudeerrichting sociaal-cultureel werk

Bijlage 2: Domeinspecifieke leerresultaten (DLR)

1. De gegradueerde bevordert sociale cohesie, empowerment en emancipatie, uitgaande van de mensenrechten en principes van sociale rechtvaardigheid en met respect voor diversiteit.
2. De gegradueerde handelt bewust volgens beroepsethische principes.
3. De gegradueerde legt professioneel, respectvol en empathisch contact met de doelgroep en andere relevante actoren.
4. De gegradueerde communiceert doelgroepgericht, zowel schriftelijk als mondeling in begrijpelijke en correcte taal, hanteert daarvoor adequaat diverse communicatie- en interactievormen en maakt daarbij creatief en flexibel gebruik van diverse middelen/media.
5. De gegradueerde (h)erkent en analyseert de mogelijkheden van individuen en groepen in hun context.
6. De gegradueerde selecteert samen met het team, de doelgroep en andere actoren de juiste kanalen om acties te realiseren in functie van de (beleids)doelstellingen van de organisatie en de behoeften van de doelgroep.
7. De gegradueerde begeleidt interactieprocessen tussen individuen, groepen en in de samenleving. De gegradueerde motiveert en ondersteunt vrijwilligers.
8. In samenwerking met het team, de doelgroep en andere actoren ontwikkelt de gegradueerde gemeenschapsvormende, culturele, educatieve en/of maatschappelijk activerende activiteiten en/of projecten, voert deze uit en evalueert ze.
9. De gegradueerde volgt maatschappelijke ontwikkelingen, schat de gevolgen in voor de doelgroep en onderneemt gericht actie in dialoog met de eigen organisatie.
10. De gegradueerde stimuleert in nieuwe en complexe contexten maatschappelijke participatie en kritisch burgerschap.
11. De gegradueerde plant en organiseert de eigen activiteiten en handelt professioneel op basis van (zelf)reflectie en deskundigheidsontwikkeling.
12. De gegradueerde bouwt een netwerk op en onderhoudt dit in functie van het bijdragen tot de realisatie van de doelstellingen van de organisatie.
13. De gegradueerde handelt volgens kwaliteitsprincipes en werkt actief en constructief samen met teamleden, vrijwilligers, andere organisaties en disciplines.

Datum validatie: 18 februari 2019

Bijlage 3: Samenstelling visitatiecommissie

De beoordeling is gebeurd door een visitatiecommissie aangesteld door de NVAO. Deze is als volgt samengesteld:

Mia Sas (*voorzitter*) is master in de Lichamelijke Opvoeding en startte haar loopbaan in 1976 als docente aan het Instituut voor Lichamelijke Opvoeding en Kinesithérapie Parnas in Dilbeek. Vanaf 1987, het moment waarop ze algemeen directeur van Parnas werd, tot 2017, het moment waarop ze als algemeen directeur van Odisee met pensioen ging, heeft ze actief gewerkt aan de uitbouw van het opleidingsaanbod en gaf ze mee vorm aan vijf fusies van hogeronderwijsinstellingen. De samenwerking van Odisee met HBO5-opleidingen, aangeboden door zeven verschillende instellingen, kreeg onder haar impuls een eigen dynamiek.

Jules Pieters (*commissielid*) is emeritus-hoogleraar Toegepaste Psychologie met bijzondere aandacht voor leren en instructie aan de Universiteit Twente. Hij studeerde Psychologie aan de KU Nijmegen en promoveerde in 1980. In 1991 werd hij benoemd tot hoogleraar Instructietechnologie (Universiteit Twente) en in 2002 werd hij hoogleraar Toegepaste Psychologie. Van 1995 tot 2002 was hij decaan van de Faculteit Toegepaste Onderwijskunde en van 2002 tot 2009 directeur van de opleiding Psychologie. Van 2007 tot 2012 was hij voorzitter van de vakgroep Curriculumontwerp & Onderwijsinnovatie (C&O) en wetenschappelijk directeur Instituut Universitaire Lerarenopleiding ELAN. Van 1992 tot 2002 was hij lid en voorzitter bestuur VOR (onderwijsresearch), van 2003 tot 2010 lid en voorzitter bestuur NIP (psychologen), en van 2012 tot 2016 voorzitter VELON (lerarenopleiders). Hij heeft ruime ervaring in beoordelingen van onderwijs, zowel Toetsen Nieuwe Opleiding als beoordelingen van bestaande opleidingen (NVAO, QANU, NQA, Hobéon) en beoordelingen van onderzoek (NWO, NRO).

Danny Jacobs (*commissielid*) heeft aan de Katholieke Universiteit in Leuven Sociale Wetenschappen gestudeerd en is daar ook in 1989 in dat vakgebied gepromoveerd. Van 1989 tot 1991 was hij sociaal-cultureel medewerker van Vredeseilanden (nu Rikolto). Sedert dan is hij verbonden aan Bond Beter Leefmilieu (BBL), de Vlaamse federatie van natuur- en milieuverenigingen. Eerst als stafmedewerker en sedert 1999 als algemeen directeur. Hij is oprichter en/of bestuurder van tal van sociaal-culturele organisaties in de sector. Hij vertegenwoordigde van 2014 de 2017 de organisaties uit alle middenveldsectoren als voorzitter van 'de Verenigde Verenigingen' bij de Vlaamse overheid. Momenteel is hij voorzitter van 'de Sociale Innovatiefabriek', een consultancy-organisatie die sociaal ondernemerschap en sociale innovatie ten voordele van maatschappelijke uitdagingen ondersteunt. Hij is lid van de Adviesraad van Koning Boudewijnstichting en Belgisch bestuurder binnen het Europees Milieubureau (EEB). Hij treedt regelmatig op als gastlector in tal van bachelor- en masteropleidingen in Vlaanderen.

Isabelle Goossens (*student-commissielid*) is student HBO5 bouwkundig tekenaar aan Howest Brugge.

De commissie werd bijgestaan door:

- **Yasmine Wauthier**, beleidsmedewerker Vlaanderen NVAO, procescoördinator.
- **Carlijn Braam**, extern secretaris.

Alle commissieleden, de procescoördinator en de secretaris hebben een onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring ingevuld en ondertekend waarmee zij tevens instemmen met de NVAO gedragscode.

Bijlage 4: Overzicht van de bestudeerde documenten

Informatiedossier opleiding

- Informatiedossier TNO HBO5 omvorming graduaat in het sociaal-cultureel werk - samenwerkingsverband HBO5 Limburg

Verplichte bijlagen bij het informatiedossier

- Domeinspecifieke leerresultaten
- Opleidingsspecifieke leerresultaten
- Schematisch programmaoverzicht
- Inhoudsbeschrijving van de programmaonderdelen (ECTS-fiches)
- Verklaring op eer
- Overzicht van de contacten met het werkveld
- Onderwijs- en examenreglement
- EVC-EVK procedure
- Aanvullingstrajecten naar een bachelordiploma
- Rapport van de Commissie Hoger Onderwijs

Niet-verplichte bijlagen bij het informatiedossier

- Internationale benchmark
- Visie op werkplekleren
- Quicksan werkplek
- Profielen lectoren
- Leerresultatenmatrix DLR/OLR - OPO
- Professionalisering lectoren
- Vormingstraject Opdrachtgestuurd Onderwijs
- UCLL toetsbeleid
- Toetsmatrix
- Toetscommissie
- Ontwikkeling toetsprogramma
- Kader kwaliteitszorg UCLL
- Procesplan beleidsplannen
- Infofiche nieuwe studenten

Bijlage 5: Lijst met afkortingen

CVO	Centrum voor volwassenenonderwijs
DLR	domeinspecifieke leerresultaten
ECTS	European Credit Transfer System
NVAO	Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie
OLR	opleidingsspecifieke leerresultaten
POC	Permanente onderwijscommissie
UC Leuven-Limburg	University Colleges Leuven-Limburg
VLHORA	Vlaamse Hogescholenraad

